

Dosarul nr. 2ra-335/16

Instanța de fond: Judecătoria Edineț – Gh. Bîrsan

Instanța de apel: CA Bălți – G. Polivenco, O. Moraru, A. Garbuz

DEDIZIE

02 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători

Svetlana Filincova,
Sveatoslav Moldovan, Iurie Bejenaru,
Elena Covalenco, Maria Ghervas

examinînd recursurilor declarare de avocatul Jarovlea Veaceslav în interesele Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule și Dub Maxim în pricina civilă la acțiunea lui Dub Maxim împotriva Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule, Bostan Ion și Bostan Ala privind încasarea prejudiciului material, moral și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din data de 26 octombrie 2015, prin care s-au respins apelurile declarate de Dub Maxim și Biroul Național al Asigurătorilor Auto, s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Edineț din data de 20 martie 2015,

C O N S T A T Ă :

La data de 30 aprilie 2014 Dub Maxim s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule, Bostan Ion și Bostan Angela privind încasarea prejudiciului material, moral și cheltuielilor judiciare, în total suma de 1 288 000 lei (f.d. 1-4, vol.I).

În motivarea acțiunii a invocat, că prin sentința Judecătoriei Edineț, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din data de 06 noiembrie 2013, Bostan Ion a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. 3, lit. a) Cod Penal, fiindu-i numită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani cu suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate pe un termen de probă de 3 ani.

Bostan Ion a fost recunoscut vinovat de faptul că, la data de 25 aprilie 2011 în jurul orelor 04:20, conducînd automobilul de model „Honda Accord” cu număr de înmatriculare ED BA 373, a încălcat Regulamentul Circulației Rutiere, ieșind în depășire, s-a tamponat cu un alt automobil, răsturnîndu-se în câmp. În rezultat Dub Maxim, care se afla în automobil în calitate de pasager, a primit leziuni corporale grave periculoase pentru sănătate. Acțiunea civilă în proces penal a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra quantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța civilă.

În legătură că automobilul condus de către Bostan Ion nu era asigurat, nefiind semnat un contract de răspundere civilă, reclamantul s-a adresat cu cerere către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule privind încasarea despăgubirilor, primind un răspuns

negativ. Șoferul Bostan Ion cât și proprietarul automobilului Bostan Ala, de asemenea, se eschivează să achite cheltuielile legate de tratament, recuperare, îngrijire, pagubă morală și materială.

Reclamantul a mai menționat, că suportă dureri fizice, nu se poate deplasa de sine stătător, este ținut în căruciorul cu roțile, are nevoie de îngrijire. Fiind la vârsta de 23 ani, intenționa să întemeieze o familie dar în urma accidentului totul s-a distrus. Prietenii nu-l mai vizitează, unicul prieten și îngrijitor fiindu-i mama, care e și ea bolnavă.

La data de 07 noiembrie 2014 a depus cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând încasarea din contul Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule prejudiciul material în sumă de 350 000 lei, care este constituit din următoarele cheltuieli: pentru deplasări la tratament suma de 13 654,74 lei, pentru medicamente suma de 21 530,40 lei, pentru alimentare specială suma de 4 100,30 lei, pentru antibioticul „ tainam” suma de 7 440 euro, asistența juridică în sumă de 1 800 lei, pentru dispozitive speciale (viceu, bară, minge medicală, bicicletă) suma de 5 940 lei, pentru achitarea serviciului medical suma de 7 200,0 lei, pentru a doua procedură de reabilitare neurochirurgicală din septembrie 2011 pînă în decembrie 2013 suma de 14 360 lei, pentru scutece, șervețele sterile, apă suma de 14 057,0 lei, pentru alimentația specială conform prescripției medicale suma de 139 080,0 lei, pentru recuperarea sănătății pe viitor 117 200 lei. De la Bostan Ion și Bostan Ala a solicitat încasarea costului coșului minim de consum pentru anul 2011 suma de 9 898 lei, pentru anul 2012 suma de 16 668 lei, pentru anul 2013 suma de 22 056 lei, prejudiciul moral în sumă de 800 000 lei și costul tratamentului peste hotare în sumă de 410 000 lei (f.d. 115-117, vol. I).

Prin hotărîrea Judecătoriei Edineț din data de 20 martie 2015 s-a admis parțial acțiunea, s-a încasat din contul lui Bostan Ion în beneficiul lui Dub Maxim prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 1 800 lei, s-a încasat din contul Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule în beneficiul lui Dub Maxim despăgubirea de asigurare în mărime de 42 757,39 lei, s-a încasat din contul Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 282,72 lei, s-a încasat de la Bostan Ion în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 250 lei, în rest acțiunea a fost respinsă (f.d. 67, vol. II).

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule la data de 15 aprilie 2015 a depus apel, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a hotărîrii primei instanțe cu emiterea unei hotărîri noi de respingere a acțiunii (f.d. 97, vol. II).

La data de 21 aprilie 2015 Dub Maxim a contestat hotărîrea primei instanțe, solicitând casarea hotărîrii contestate cu emiterea unei hotărîri noi de admitere a acțiunii integrale (f.d. 100-101, vol. II).

Prin decizia Curții de Apel Bălți din data de 26 octombrie 2015 s-au respins apelurile declarate de către Dub Maxim și Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule, s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Edineț din data de 20 martie 2015 (f.d. 163, vol.II).

Nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Bălți, la data de 24 decembrie 2015 Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule a depus recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei hotărîri noi de respingere a pretențiilor lui Dub Maxim către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule (f.d. 180-182, vol. II).

În motivarea recursului Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule a menționat, că instanța de apel a dat o apreciere arbitrară probelor, în motivarea soluției

sale instanța de apel nu a aplicat legea care urma să fie aplicată.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel din data de 26 octombrie 2015, Dub Maxim a contesta-o, solicitînd casarea deciziei cu emiterea unei hotărîri noi de admitere a acțiunii integral (f.d. 184, vol. II).

În susținerea recursului, Dub Maxim a menționat că instanța de apel a soluționat greșit litigiul, apreciind arbitrar probele prezentate la materialele dosarului, astfel fiindu-i încălcate drepturile prevăzute de art. 6 alin. 1 CEDO.

La data de 18 februarie 2016 Dub Maxim a depus referință la recursul depus de Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule, solicitînd respingerea recursului ca fiind nefondat, admiterea recursului său (f.d. 203, vol. II).

La data de 18 februarie 2016 Bostan Ion și Bostan Ala au depus referință la cererile de recurs depuse de Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule și Dub Maxim, solicitînd respingerea acestora ca fiind neîntemeiate (f.d. 206-2009, vol.II).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă, că decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 26 octombrie 2015, expediată părților prin intermediul oficiului poștal la data de 06 noiembrie 2015.

Recursurile depuse la 24 decembrie 2015 și 31 decembrie 2015, se consideră a fi depuse în termen.

În conformitate cu art.445 alin. 1, lit. c) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile depuse de către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule și de Dub Maxim întemeiate și care urmează să fi admise cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2015 și remiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

Din materialele dosarului rezultă, că la data de 24 aprilie 2011 în jurul orelor 04:20 a avut loc un accident rutier cu implicarea automobilului de model „Honda Accord” cu număr de înmatriculare ED BA 373, la volanul căruia se afla Bostan Ion, în calitate de pasager se afla Dub Maxim. În urma accidentului rutier Dub Maxim a primit multiple leziuni corporale, care au fost calificate ca fiind grave periculoase pentru viață. În consecința Dub Maxim a devenit invalid de gradul I (f.d. 9, vol.I). Vinovat de producerea accidentului rutier a fost recunoscut Bostan Ion (f.d. 5-8, vol.I).

Automobilul de model „Honda Accord” cu număr de înmatriculare ED BA 373, la data accidentului rutier nu a fost asigurat de răspundere civilă obligatorie. Astfel, reclamantul își întemeiază pretențiile în baza art. 33 alin. 1 al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, care prevede că *„fondurile de protecție a victimelor străzii se instituie în vederea protejării persoanelor păgubite prin accidente produse de autovehicule ai căror posesori nu au respectat obligația de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, de autovehicule neidentificate și/sau obținute pe cale ilicită”*.

Fondul de protecție a victimelor străzii se administrează și se utilizează de Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule.

La caz, reclamantul solicită încasarea de la Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule prejudiciul material suportat pentru tratament și reabilitare, cât și o indemnizație egală cu costul minim de consum pentru perioada aflării la tratament. În susținerea sumelor solicitate, reclamantul a prezentat bonuri de plată a medicamentelor și serviciilor (f.d. 143-211, vol. I). De la Bostan Ion și Bostan Ala a solicitat încasarea prejudiciul moral.

Prin hotărîrea Judecătorei Edineț din 20 martie 2015, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2015, acțiunea s-a admis parțial, astfel s-a încasat din contul Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule prejudiciul material în mărime de 42 757,39 lei și taxa de stat în mărime de 1 282,72 lei, s-a încasat de la Bostan Ion prejudiciul moral în mărime de 30 000 lei și taxa de stat în mărime de 250 lei, în rest acțiunea a fost respinsă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a reținut că instanțele judecătorești au încasat prejudiciul material din contul Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule în mărime de 42 757,39 lei. Suma respectivă este constituită din cheltuieli pentru transport: 13 654,74 lei, cheltuieli pentru medicamente: 3151,49 lei, scutece: 4055,4 lei și indemnizația egală cu coșul minim de consum pentru anii 2011- 2013 în sumă de 45 895,76 lei. Din suma calculată instanțele au dedus suma achitată lui Dub Maxim de către Bostan Ion în cadrul examinării cauzei penale de 1600 euro, echivalent a 24 000 lei.

Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule a contestat soluția instanțelor în partea acordării indemnizației egale cu coșul minim de consum, considerînd că a fost acordată neîntemeiat.

Potrivit articolului 25 alin. 2 al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule despăgubirea de asigurare include:

a) diferența dintre veniturile nete ale persoanei vătămate și indemnizația primită din fondurile bugetului asigurărilor sociale de stat, pe perioada spitalizării și a concediului medical – pentru persoanele salariate;

b) venitul mediu lunar net realizat din activități desfășurate la ultimul loc de lucru de persoana vătămată, probat cu documente justificative – pentru persoanele care nu au calitatea de salariat;

c) o indemnizație nu mai mică decît coșul minim de consum – pentru persoanele păgubite aflate la data producerii accidentului de autovehicul în ultimul an de studii sau de calificare, fără menținerea salariului;

d) eventualele cheltuieli prilejuite de accident, inclusiv cheltuielile de transport al persoanei accidentate, de tratament, de spitalizare, de recuperare, de protezare, de alimentație specială, conform prescripțiilor medicale, probate cu documente justificative, care nu sînt suportate din fondurile de asigurări medicale obligatorii, conform actelor normative în vigoare. Cheltuielile menționate se stabilesc pe baza prețurilor practicate de instituțiile din Republica Moldova, conform documentelor eliberate de acestea sau, în cazurile cînd nicio instituție din Republica Moldova nu practică serviciile menționate, conform documentelor justificative eliberate de instituțiile din străinătate;

e) cheltuielile real suportate cu îngrijitori pe perioada incapacității temporare de muncă, dacă prin certificat medical se recomandă acest lucru, dar nu mai puțin decît coșul minim de consum.

Instanța de recurs constată, că instanțele ierarhic inferioare au încasat de la Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule, în temeiul alin.2, lit. c), art. 25 al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006, indemnizația egală cu coșul minim de consum, care potrivit normelor sus-citate se aplică persoanelor care se afla în ultimul an de studiu sau de calificare, fără menținerea salariului. Instanțele, încasând indemnizația stipulată la art. 25 alin. 2, lit. c) al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire, la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule, nu au verificat dacă reclamantul la momentul producerii accidentului rutier era student în ultimul an de studii sau de calificare, fără menținerea salariului. La materialele dosarului așa probe nu există. Astfel nu este clară și nu este argumentată soluția instanțelor.

Instanța de recurs menționează că fiecare parte a procesului trebuie să aibă nu numai facultatea de a-și face cunoscute elementele, pe care se bazează pretențiile sale, dar și aceea de a lua cunoștință și de a discuta orice probă sau concluzie prezentată instanței de judecată (*CEDO, hot. Lobo Machado vs. Portugalia din 20.02.1996; hot. Vermeulen vs. Belgis din 20.02.1996*). Nu prezintă nici o relevanță dacă elementul susceptibil să conducă la o anumită decizie este adus în discuție de către părți sau sesizat din oficiu de către instanță, chiar și în această din urma situație, judecătorul fiind obligat să impună discutarea lui.

Din conținutul acestui text, rezultă că instanța de apel, urma să verifice hotărârea instanței de fond, atât sub aspectul temeiniciei, adică modul în care prima instanță a apreciat probele administrate în cauză și dacă în baza acestora s-a reținut corect raporturile juridice dintre părți, cât și sub aspectul legalității, precum și sub aspectul soluționării tuturor pretențiilor formulate de reclamant.

De asemenea instanța de recurs a reținut și art. 25 alin. 2¹ al aceleiași Legi care prevede că „în cazul stabilirii invalidității ca urmare a vătămarilor corporale, despăgubirea de asigurare va include **diferența dintre venitul mediu lunar și pensia de invaliditate pe perioada pînă la anularea invalidității, în limitele răspunderii stabilite de prezenta lege**”.

Instanțele la aplicarea prevederilor art. 25 alin. 2, lit. c) și art. 2¹ al Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nu au verificat dacă Dub Maxim era sau nu student sau care a fost venitul mediu lunar anticipat accidentului pentru a putea verifica care este diferența dintre acesta și pensia de invaliditate. Suma încasată de instanțe contravine prevederilor legale. Dub Maxim în cadrul ședințelor de judecată a depus declarații contradictorii privitor la activitatea sa de muncă pînă la accident, indicînd că „a lucrat la Ciobanu Nicolae care trebuia să-i achite bani” (verso f.d. 51, vol. II) apoi precum că „a lucrat peste hotarele țării” (f.d. 158, vol. II). Respectiv venitul mediu lunar, dacă poate fi probat de Dub Maxim, poate fi mai mare sau mai mic față de cel stabilit de Biroul Național de Statistică și în această parte este întemeiat și recursul lui Dub Maxim.

Sunt întemeiate și argumentele Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule cu privire la încasarea prejudiciului material în baza bonurilor de plată prezentate de Dub Maxim. Instanțele judecătorești urmau să verifice sumele din fiecare bon în parte, dacă acestea au fost condiționate de accidentul rutier și dacă nu sunt incluse sume pentru necesități cotidiene, dacă sumele pretinse sunt probate de reclamant.

Astfel, Colegiul constată, că instanțele inferioare urmau să se expună pe fiecare capăt de cerere atât în partea motivantă cât și în dispozitiv.

Conform art. 241 alin. 5 și 6 CPC în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Conform jurisprudenței CEDO, instanțele de judecată, inclusiv instanțele de apel sînt obligate de a motiva hotărârile sale. În special, decizia instanței de apel trebuie să conțină circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei referitor la admiterea sau respingerea acțiunii, alte chestiuni ce au fost soluționate în cadrul judecării pricinii, legea materială și procedurală aplicată în cadrul judecării pricinii, argumentele instanței în caz de respingere a unor probe prezentate de participanți ș.a. (*hotărîrea Plenului CSJ a RM din 03.10.2005 nr. 15 „Cu privire la examinarea pricinilor civile în ordine de apel”*).

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a casa integral decizia Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2015 și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate pe dosar, și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material care reglementează relațiile civile, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445 alin. (1) lit. c) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursurile declarate de către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule și de către Dub Maxim.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2015 în pricina civilă la acțiunea lui Dub Maxim împotriva Biroului Național al Asiguratorului Auto, Bostan Ion și Bostan Ala privind încasarea prejudiciului material, moral și cheltuielilor de judecată.

Se remite cauza la rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Svetlana Filincova

Judecători

Sveatoslav Moldovan

Iurie Bejenaru

Elena Covalenco

Maria Ghervas